

**UCHWAŁA NR LVI/395/24
RADY MIEJSKIEJ W JEDWABNEM**

z dnia 11 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. , o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023r. poz. 40 .) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. , o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023r., poz. 1426 ze zm.) Rada Miejska Gminy Jedwabne , uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Jedwabne.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Andrzej Górski

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY na lata 2024-2026

I. Wstęp

Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2024-2027 w Gminie Jedwabne opracowano w oparciu o art.176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 1426) w myśl, którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2024-2026 stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, stanowi jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawa, zadowolenie, gniew) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wsparcia Rodziny na lata 2024 - 2026 jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności

w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie, jako podstawowej komórce społecznej, przede wszystkim w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

Program będzie miał zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

Uzasadnienie wprowadzenia Programu

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja). Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w Gminie Jedwabne na lata 2024-2026. Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Działania na rzecz rodziny to czynności skierowane do poszczególnych jej członków oraz kampanie prowadzone na rzecz całej wspólnoty. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Umocowania prawne dokumentu w obowiązujących ustawach i aktach normatywnych

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny, zwanego dalej Programem są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- 1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2023r., poz. 1426 ze zm.);
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004r., o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 901 ze zm.);
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005r., o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. jDz. U. z 2023r., poz. 535 ze zm.);
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r., poz. 165 ze zm.);
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 1939)

II . Adresaci Programu

Adresatami Programu są dzieci i rodziny z terenu gminy Jedwabne, a w szczególności rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej, w których wychowują się dzieci oraz rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

III. Diagnoza społeczna

Gmina Jedwabne jest położona w województwie podlaskim, w północno-wschodniej części powiatu Łomżyńskiego i jest jedną z 9 gmin tego powiatu. W skład gminy wchodzi miasto Jedwabne oraz 48 wsi.

Zajmują powierzchnię 159,48 km² (w tym powierzchnia miasta Jedwabne 11.47 km²)

Ludność gminy wynosi ogółem : **5024 osób** (stan na 31.12.2023r.) - dane z USC w Jedwabnem

Poniższe tabele obrazują strukturę ludności na terenie miasta i gminy Jedwabne w latach 2022-2023

Ludność – struktura według płci stan na dzień 31 grudnia

Liczba ludności	2022		2023	
	miasto	Wieś	miasto	wieś
Liczba ludności	1575	3503	1554	3470
Kobiety	2479		2492	
Mężczyźni	2516		2532	
Wiek 0-17	954		929	

źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC Jedwabne

Wyszczególnienie	2022	2023
małżeństwa	33	40
zgony	65	53
Liczba urodzeń dzieci	42	29

źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC Jedwabne

Analizując powyższe dane można zauważyć tendencję malejącą dotyczącą ogólnej liczby mieszkańców naszej gminy, większa część ludności zamieszkiwała tereny wiejskie. W ogólnej liczbie ludności gminy większość stanowili mężczyźni. Społeczeństwo gminy Jedwabne starzeje się. Liczba urodzeń w porównywalnych latach była niższa od liczby zgonów, co świadczy o ujemnym przyroście naturalnym.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedwabnem, dalej zwany OPS, otacza opieką 161 rodzin; w tej grupie jest 130 rodzin z dziećmi. W 19 rodzinach występują problemy opiekuńcze – wychowawcze. W rodzinach tych wychowuje się 36 dzieci. W 2023 roku Ośrodek zatrudniał asystenta rodziny, pod opieką którego znajdowało się 10 rodzin, w których wychowuje się 31 dzieci.

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać 4 swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której:

1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu, narkotyków, hazardu,
2. występuje problem wykorzystywania seksualnego czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna)
5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest ważną „instytucją” w systemie wychowawczym i spełnia następujące funkcje:

- a) opiekuńczą (zapewnienie bytu materialnego, zdrowia);
- b) emocjonalną (zaspokojenie potrzeby bliskości kontaktów, serdeczności, kształtowanie cech charakteru i umiejętności współżycia społecznego);
- c) kształcącą (rozwijanie zainteresowań, kształcenie umiejętności i nawyków pracy);
- d) aktywizacji twórczej (rozbudzanie zainteresowań, pobudzanie do samokształcenia i samodoskonalenia się).

Dla prawidłowego rozwoju dziecka nie wystarczy tylko zapewnienie opieki czysto materialnej, należy stworzyć mu poczucie przynależności do kogoś, dać oparcie, a przede wszystkim należy obdarzyć dziecko miłością i zainteresowaniem. Rozwój cywilizacji, ciągły pośpiech, wszechobecne media społecznościowe

powodują degradację rodziny i jej najistotniejszych wartości. Obserwuje się zerwanie więzi, nieumiejętność rozmowy i rozwiązywania konfliktów, jak i również ztraca się umiejętność przeciwstawiania się nawet najmniejszym trudnościom. Dużą rolę odgrywa wszechobecny konsumpcjonizm.

Pracownicy socjalni jak i również asystenci rodziny Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedwabnem w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedwabnem na rzecz takich rodzin podejmuje następujące działania:

- a) prowadzi pracę socjalną z rodzinami w celu poprawy ich funkcjonowania;
- b) udziela rodzinom przezwyciężającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcia w postaci asystenta rodziny;
- c) udziela pomocy finansowej;
- d) organizuje dożywianie;
- e) podejmuje działania związane z przeciwdziałaniem dysfunkcjom rodziny i patologiom społecznym;
- f) wspiera, realizuje programy profilaktyczne na terenie szkół.

Tabela nr 1.

Rodziny objęte pomocą OPS z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie

Rodziny		Rodziny z dziećmi					
Rok	Ogółem	Ogółem liczba osób	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci
2022	177	290	6	19	14	3	3
2023	161	249	4	13	9	7	2

źródło: opracowania własne na podstawie sprawozdań

Tabela nr 2.

Powody korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej

Powody przyznania pomocy	Rok 2022		Rok 2023	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	80	214	75	192
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	27	133	21	117
Sieroctwo	0	0	0	0
Bezrobocie	34	90	29	72
Niepełnosprawność	31	73	39	76
Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa	1	2	0	0
Alkoholizm	14	31	14	30
Narkomania	0	0	0	0
Długotrwała lub ciężka choroba	38	89	40	89
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	24	90	19	74

W tym:	Rodziny niepełne	12	34	8	24
	Rodziny wielodzietne	4	23	3	27
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego		0	0	1	1

źródło: opracowania własne na podstawie sprawozdań OPS Jedwabne

Analizując powyższą tabelę widać, że na pierwsze miejsce przyczyn ubiegania się o wsparcie z ośrodka pomocy społecznej wysuwają się długotrwała choroba. Można pokusić się o stwierdzenie, że jest to spowodowane starzeniem się społeczeństwa, co jest widoczne także pośród mieszkańców naszej gminy. Wskazane dysfunkcje takie jak bezrobocie, alkoholizm bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczy to najmłodszych mieszkańców gminy tj. dzieci.

Istotną pomocą dla rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy była pomoc przyznawana przez OPS w Jedwabnem w ramach wieloletniego programu Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania. Program przewidywał przyznawanie zasiłku celowego na zakup posiłku oraz żywności, a także realizację pomocy w formie zakupu bezpłatnych posiłków

Liczba osób korzystających z pomocy w ramach wieloletniego programu Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania		
Rodzaj pomocy		
	2022	2023
świadczenie pieniężne w postaci zasiłku celowego	74	67
posiłek	78	79

źródło: opracowania własne na podstawie sprawozdań OPS Jedwabne

Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł, natomiast jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności kwoty 764,00 zł. Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko:

18. roku życia lub
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia, albo
24. roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:

- 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia;
- 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 18. roku życia
- 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18. roku życia do ukończenia 24. roku życia.

Dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują z tytułu (przy spełnieniu wymogów ustawowych):

1. urodzenia dziecka – 1.000,00 zł jednorazowo;
2. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 400,00 zł miesięcznie;
3. samotnego wychowywania dziecka – 193,00 zł miesięcznie na jedno dziecko, jednak nie więcej niż 386,00 zł na wszystkie dzieci, w przypadku dziecka niepełnosprawnego 273,00 zł miesięcznie na 1 dziecko, nie więcej niż 546,00 zł miesięcznie na wszystkie dzieci;
4. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 95,00 zł miesięcznie;

5. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 90,00 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia 5. roku życia; 110,00 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 24. roku życia;

6. rozpoczęcia roku szkolnego - 100,00 zł jednorazowo w miesiącu rozpoczęcia roku szkolnego;

7. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania – 113,00 zł miesięcznie, jeżeli dziecko zamieszkuje w miejscowości, w której znajduje się szkoła; 69,00 zł miesięcznie, jeżeli dziecko dojeżdża z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się szkoła, przez okres 10 miesięcy w roku w okresie pobierania nauki od września do czerwca następnego roku kalendarzowego.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – przysługuje z tytułu urodzenia żywego dziecka, jeżeli dochód w przeliczeniu za osobę nie przekracza 1.922,00 zł, a kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10-go tygodnia ciąży do porodu w wysokości 1.000,00 zł jednorazowo.

Zasilek pielęgnacyjny – przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasilek pielęgnacyjny przysługuje:

- a) niepełnosprawnemu dziecku;
- b) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- c) osobie, która ukończyła 75 lat; 12 d) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia

Zasilek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości 215,84 zł miesięcznie.

Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu (po spełnieniu wymogów ustawowych) 4.000,00 zł jednorazowo.

Zestawienie świadczeń rodzinnych		
Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin	
	2022	2023
zasilek rodzinny	222	188
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	14	9
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	5	4
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	6	3
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	17	16
dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	87	79
dodatek z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania	81	77
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	23	21
zasilek pielęgnacyjny	124	128
specjalny zasilek opiekuńczy	11	0
świadczenie pielęgnacyjne	42	55
świadczenie rodzicielskie	14	12
Za życiem	1	1

źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Jedwabnem

Świadczenie wychowawcze – celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Po spełnieniu wymogów ustawowych przysługuje ono w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego – przysługują osobie uprawnionej do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna. Po spełnieniu wymogów ustawowych świadczenia przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego nie przysługują, jeżeli osoba uprawniona:

- a) została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej
- b) zawarła związek małżeński

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin	
	2022	2023
świadczenie wychowawcze	436	ZUS
fundusz alimentacyjny	180	212

źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Jedwabnem

OPS prowadzi ścisłą współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych poprzez kierowanie osób uzależnionych do komisji. Ponadto rodziny dotknięte przemocą domową kieruje się do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej, dalej zwanego Zespołem Interdyscyplinarnym oraz grup diagnostyczno-pomocowych.

W 2023 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 20 Niebieskich Kart.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Rejonowej Służby Sądowej w Łomży, Wydział Rodzinny i Nieletnich wynika, iż w 2023 roku na terenie gminy Jedwabne kuratorzy pełnili 3 nadzory karne nad niepełnoletnimi dziećmi w związku z demoralizacją i czynami karalnymi oraz w 14 sprawach opiekuńczych związanych z ograniczeniem władzy rodzicielskiej. W wielu rodzinach, objętych pracą socjalną lub nadzorem kuratora, występują liczne problemy w opiece nad dziećmi, a mianowicie: zaniedbywanie nauki, nie realizowanie obowiązku szkolnego, zagrożenie demoralizacją, niska samoocena, złe warunki socjalno – bytowe, uzależnienie od alkoholu rodziców. Brak odpowiedniego, specjalistycznego wsparcia dla tych rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy do zadań obowiązkowych gminy. Na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych działania podejmuje asystent rodziny. Na dzień 31.12.2023 r. tut. ośrodek zatrudniał 1 asystenta rodziny, w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi jedną z przesłanek zakończenia pracy asystenta w rodzinie.

Poniższa tabela obrazuje liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, jak i również liczbę rodzin z którymi asystent zakończył współpracę w latach 2022- 2023

	2022	2023
Liczba zatrudnionych asystentów stan na 31 grudnia	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny z tego: zamieszkujących na terenach wiejskich	12 1	10 1
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem	4	3
Liczba rodzin, z którymi asystenci zakończyli współpracę – ogółem z tego:	3	1
ze względu na osiągnięcie celów	1	0
ze względu na brak aktywnej współpracy z asystentem	1	0
ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	1	1

źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Jedwabnem

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań czy też zaniechań.

Asystenci rodziny:

- prowadzą treningi w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym planowanie budżetu domowego, trening przygotowywania posiłków,
- towarzyszą klientom podczas załatwiania spraw urzędowych,
- monitorują stan zdrowia dzieci, realizacja szczepień i badań, towarzyszą rodzicom podczas wizyt z dziećmi u lekarza,
- monitorują sytuację przedszkolną i szkolną dzieci oraz ich postępy w nauce,
- modelują sposoby spędzania czasu wolnego rodziców z dziećmi,
- wspierają kobiety w ciąży - pomoc w przygotowaniu się na urodzenie dziecka, edukacja rodziców w zakresie pielęgnacji noworodków i małych dzieci,
- motywują osoby zmagające się z uzależnieniem do podjęcia terapii,
- współpracują z instytucjami odpowiedzialnymi za pieczę zastępczą, motywują rodziców biologicznych do nawiązania kontaktu z tymi jednostkami,
- opiniują możliwości powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych,
- motywują do uczestnictwa w zajęciach podnoszących kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców,
- uczestniczą w rozprawach sądowych, piszą sprawozdania do sądu o podjętych działaniach i osiągniętych efektach w przypadku sądowego zobligowania rodziców do podjęcia współpracy z asystentami rodzin.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Wydatki kształtują się na poziomie 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

W gminie Jedwabne w 2023r., w rodzinach zastępczych przebywało:

- ü Jedno dziecko w 1 rodzinie zastępczej spokrewnionych;
- ü Troje dzieci w 1 rodzinie zastępczej zawodowej;
- ü Troje dzieci w 3 rodzinach zastępczych nie zawodowych.

Dodatkowym wsparciem finansowym dla rodzin są dodatki mieszkaniowe, które przyczyniają się do obniżenia wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom posiadającym tytuł prawny do lokalu, w którym zamieszkują oraz osobom zajmującym lokal bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny. Przyznaje się go na okres 6 m-cy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, jeżeli w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o jego przyznanie średni miesięczny dochód przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego wnioskodawcy nie przekroczył w gospodarstwie jednoosobowym 40 % i w gospodarstwie wieloosobowym 30 % przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej obowiązującego w dniu złożenia wniosku.

Wyszczególnienie	2022	2023
Liczba osób korzystających z pomocy w postaci dodatku mieszkaniowego	24	21

IV. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
wykwalfikowana kadra pracownicza	niski poziom aktywności i gotowości ze strony społeczności lokalnej do współpracy
rozwój poradnictwa rodzinnego	niewystarczające zaangażowanie oraz brak współpracy ze strony rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
wypracowane dobre praktyki w ramach regularnej współpracy z rodzinami przez specjalistów: pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów, kuratorów oraz przedstawicieli innych instytucji działających na rzecz rodziny	niewystarczająca motywacja oraz zaangażowanie rodzin do współpracy w zakresie poprawy wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych
wspieranie rodzin przeżywających trudności w zakresie prawidłowego wypełniania ról społecznych	wyuczona bezradność i roszczeniowa postawa dorosłych członków rodzin
wypracowane dobre praktyki w zakresie współpracy z instytucjami na rzecz wsparcia rodzin	brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych
działalność Punktu Konsultacyjnego na rzecz osób i rodzin z problem alkoholowym;	brak wczesnej diagnostyki problemów rodziny
cykliczne programy edukacyjne w szkołach	brak infrastruktury socjalnej (lokali socjalnych i mieszkań chronionych)
otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym	niechęć klientów Ośrodka do możliwości skorzystania z porad specjalistów
SZANSE	ZAGROŻENIA
rozwój form zabezpieczenia społecznego rodzin z dziećmi	Trudności z motywowaniem rodzin do zmiany stylu życia, opór przed usamodzielnieniem
rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej	Ograniczona dostępność do lekarzy, specjalistów
edukacja rodziców, poprawa samodzielnego funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych w społeczeństwie	Wzrost kosztów utrzymania rodzin

Zasoby i możliwości rozpoznane na terenie gminy Jedwabne:

1. W ramach opieki przedszkolnej działa punkt Przedszkolny w Jedwabnem oraz Nadborach. Na terenie Gminy funkcjonują dwie szkoły podstawowe oraz szkoła zawodowa.

2. Gminny Zespół Interdyscyplinarny powołany został zarządzeniem Burmistrza Gminy Jedwabne. W jego skład wchodzi przedstawiciele różnych instytucji: pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, policji, kościoła i sądu. Podstawowym zadaniem Zespołu jest analiza problemu przemocy domowej, diagnozowanie sytuacji, inicjowanie działań niwelujących negatywne sytuacje, monitoring środowisk zagrożonych przemocą. Podstawowym narzędziem pracy jest indywidualny plan działań na rzecz osób zagrożonych przemocą, opracowany na posiedzeniach grup diagnostyczno-pomocowych. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej.

3. Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Jedwabnem realizuje działania w zakresie profilaktyki i zapobiegania negatywnym skutkom na rzecz ochrony zdrowia dzieci i rodziny.

4. Posterunek Policji w Jedwabnem współpracuje z pracownikami pomocy społecznej oraz pedagogiem szkolnym. Istotą są działania edukacyjne i osłonowe adresowane do dzieci i młodzieży. Funkcjonariusze Posterunku Policji podejmują interwencje w sytuacjach zgłaszanej przemocy domowej.

5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jedwabnem realizuje zadania w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Działania jakie podejmują członkowie Komisji mają na celu zwiększenie świadomości osób zagrożonych uzależnieniem i współuzależnionych, dróg poszukiwania pomocy i wsparcia, edukacja dzieci i młodzieży w zakresie negatywnych skutków problemu uzależnienia od alkoholu. Członkowie Komisji współpracują z kadrą pedagogiczną placówek oświatowych, ośrodka pomocy społecznej w zakresie realizacji programów profilaktycznych

CELE PROGRAMU:

Cel główny:

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w Gminie Jedwabne, sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe:

- 1) zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego;
- 2) prowadzenie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu więzi rodzinnych;
- 3) promowanie prawidłowego modelu rodziny;
- 4) podnoszenie poziomu funkcjonowania rodzin, wsparcie rodzin dysfunkcyjnych;
- 5) zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci i młodzieży.

Koordynator oraz realizatorzy programu

Koordynatorem programu jest kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedwabnem.

Realizatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedwabnem współpracujący z:

1. Pracownikami placówek oświatowych;
2. Urzędem Miejskim w Jedwabnem (właściwe stanowiska);
3. Gminą Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jedwabnem;
4. Zespołem Interdyscyplinarnym;
5. Posterunkiem Policji w Jedwabnem;
6. Przedstawicielami służby zdrowia;
7. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży;
8. Sądem Rejonowym w Łomży- Wydział Rodzinny i Nieletnich;
9. Kuratorzy Sądowi;
10. Miejsko Gminnym Ośrodkiem Kultury w Jedwabnem;

11. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Łomży;
12. Kościołem;
13. Innymi instytucjami i podmiotami publicznymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny;

Przy realizacji działań podmioty i partnerzy powinni kierować się ideą wsparcia rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji, w pokonywaniu barier i trudności w wypełnianiu zadań opiekuńczo – wychowawczych. Dobro rodziny i dziecka ma stanowić najważniejszy cel w przywróceniu zdolności do wypełniania funkcji rodzicielskich. Podejmowane działania powinny uwzględniać zrozumienie dla indywidualnych potrzeb dziecka, jego postrzegania otaczającego świata, ufności i wiary w dorosłych.

Realizacja Programu została zaplanowana na lata 2024 – 2026. Jest to dokument otwarty, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

Odbiorcy programu:

1. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczej;
2. Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem;
3. Rodziny dotknięte przemocą;
4. Rodziny z problemem długotrwałej choroby i niepełnosprawności;
5. Dzieci i młodzież, która pozbawiona jest właściwej opieki, pomocy i wsparcia ze strony otoczenia, rodziny, najbliższych, zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej;
6. Instytucje działające na rzecz rodzin, dziecka oraz ich otoczenia.

REALIZACJA PROGRAMU

1. Zapewnienia rodzinom bezpieczeństwa socjalnego

Lp.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1	Wypracowanie procedur umożliwiających efektywne działania na rzecz rodzin	OPS inne instytucje	2024-2026	Liczba procedur
2	Systematyczne podnoszenie kwalifikacji poprzez szkolenia, kursy	OPS, placówki oświatowe	2024-2026	Liczba procedur
3	Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom przeżywającym trudności	OPS	2024-2026	Liczba rodzin objętych pomocą
4	Zapewnienie dzieciom i młodzieży posiłków w stołówkach szkolnych, przedszkolach	OPS	2024-2026	Liczba dzieci korzystających z posiłków

2. Prowadzenie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu więzi rodzinnych

Lp.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki

1	Poradnictwo specjalistyczne, porady, prelekcje dla rodziców	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna, placówki oświatowe	2024-2026	Liczba porad, szkoleń
2	Udział w programach, współpraca w ramach inicjatyw mających na celu wsparcie rodzin	OPS , Inne instytucje	2024-2026	Liczba rodzin objęta działaniami, zmiany w funkcjonowaniu rodzin

3. Promowanie prawidłowego modelu rodziny.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1	Modelowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, uświadamianie w zakresie funkcji poszczególnych członków rodziny	OPS terapeuta	2024-2026	Liczba działań,
2	Wspieranie działań sprzyjających kształtowaniu u dzieci i młodzieży postaw tolerancji, akceptacji	Placówki oświatowe	2024-2026	Liczba programów i działań
3	Motywowanie członków rodzin do podjęcia terapii w zakresie uzależnień	OPS terapeuta	2024-2026	Liczba osób korzystających z porad

4. Podnoszenie poziomu funkcjonowania rodzin, wsparcie rodzin dysfunkcyjnych

Lp.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1	Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny	OPS	2024-2026	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny
2	Pomoc rodzinie na podstawie rozpoznanych potrzeb	OPS, Asystent rodziny	2024-2026	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, pracowników socjalnych
3	Stały monitoring jakości życia dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	OPS, kuratorzy, pedagodzy szkolni, służba zdrowia	2024-2026	Liczba wizyt w środowiskach zagrożonych

5. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci i młodzieży

Lp.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	OPS	2024-2026	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,

				placówkach opiekuńczo-wychowawczych
2	Organizacja wypoczynku, czasu wolnego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	OPS, placówki oświatowe, kultury, GKRPA, i organizacje sportowe	2024-2026	Liczba dzieci korzystających z wypoczynku
3	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	OPS	2024-2026	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych
4	Tworzenie zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, opieki świetlicowej	placówki oświatowe, GKRPA	2024-2026	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych, oferta programowa
5	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dziecka	OPS, SPZOZ,		Liczba monitorowanych Środowisk

EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Jedwabne na lata

2024 – 2026 ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, że ich sytuacja nie musi być trwała.

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności zagrożonych marginalizacją,
2. Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
3. Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa rodziny, więzi rodzinnych,
4. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin,
5. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin.
6. Zwiększenie dostępności rodzin do poradnictwa specjalistycznego, zwiększenie świadomości korzyści płynących ze wsparcia specjalistów,
7. Ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,
8. Ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego,
9. Zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
10. Wykorzystanie istniejących zasobów instytucji działających na rzecz poprawy funkcjonowania dzieci i rodziny,
11. Wzrost kompetencji rodzin, poprawa w wypełnianiu ról społecznych.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE:

Źródłem finansowania Programu są:

Program realizowany będzie w ramach posiadanych środków w budżecie gminy oraz otrzymywanych z dotacji budżetu państwa a także z innych źródeł.

Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

Monitoring Programu pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas realizowanych. Sprawozdanie z realizacji Programu i osiągniętych efektów będzie integralną częścią rocznego sprawozdania Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedwabnem.

Spodziewane efekty realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 -2026

- 1) stworzenie dla zatrudnionego asystenta rodziny możliwości do podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach oraz samokształcenie
- 2) u 40% rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny zauważy się poprawę ich funkcjonowania (lepsze relacje w rodzinie, nabycie umiejętności gospodarowania budżetem, utrzymanie czystości w mieszkaniu, zachowanie higieny osobistej, większe zainteresowanie ze strony rodziców edukacją dzieci ich stanem zdrowia),
- 3) zabezpieczenie 100% środków niezbędnych do partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
- 4) ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w szeroko rozumianej pieczy zastępczej,
- 5) rozszerzenie oferty działań pomocowych, kulturalnych, oświatowych na rzecz rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodziny wielodzietnej,
- 6) konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji,
- 7) zdiagnozowanie potrzeb i problemów mieszkańców gminy, które pozwolą na obranie bardziej skutecznych form wsparcia; przyczyni się to do zwiększenia skuteczności działań pokonując trudności w codziennym funkcjonowaniu.

Możliwe zagrożenia, które ograniczą lub uniemożliwią osiągnięcie założonych efektów Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024- 2026

1. Niechęć rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny, która może przejawiać się brakiem podejmowania działań ze strony poszczególnych członków rodzin niezbędnych do realizacji opracowanego wspólnie planu pracy z rodziną, który ma na celu poprawę ich funkcjonowania w środowisku.

2. Brak wystarczających środków finansowych na realizację zadania może uniemożliwić w pełnym zakresie asystentowi rodziny podnoszenie swoich kwalifikacji, jak również uniemożliwi zatrudnienie specjalistów (np. psychologa, pedagoga, radcę prawnego), którzy swoimi działaniami mieliby wesprzeć pracę asystenta rodziny. Należy mieć świadomość, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy szereg nowych zadań nie zabezpieczając środków finansowych na ich realizację

ZAKOŃCZENIE

Opieka nad dzieckiem i rodziną jest jednym z kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Skuteczna pomoc dzieciom pozbawionym opieki oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej wymaga skoordynowanego działania różnych instytucji zajmujących się rodziną i dzieckiem. Program wyznacza nowe kierunki działania oraz zakłada kontynuację działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Program pozwoli określić, czy kierunki podjętych działań były właściwe.

Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe działanie na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.